

Zwalm molen of Molen Ten Berge

Te midden van de groene Zwalmvallei schuilt in Munkzwalm een schitterend stukje technisch erfgoed: de Zwalm molen of Molen Ten Berge. Het is een beschermde, ambachtelijke watermolen die aangedreven wordt door de Zwalmbeek. In 2010 werd de molen maalvaardig gerestaureerd en voorzien van een kleine waterkrachtcentrale. Sindsdien geldt de Zwalm molen als een schoolvoorbeeld voor de nog talrijke watermolens in de Vlaamse Ardennen.

Een historie van wel 1000 jaar

Lange tijd werd de oudste geschiedenis van de Zwalm molen op het gehucht Sint-Pieters-ten-Berge, waar de naam Molen Ten Berge vandaan komt, verbonden met de Sint-Pietersabdij van Gent. Historisch onderzoek door Luc Van Durme (2011) wees er echter op dat Molen Ten Berge naar grote waarschijnlijkheid behoorde tot de bezittingen van de Sint-Pietersabdij van Corbie aan de Somme. Het grote aantal watermolens op de Zwalm maakt interpretatie van de oudste bronnen niet eenduidig. Omstreeks 1400 wordt de Zwalm molen duidelijk vermeld in de bezittingen van de Sint-Baafsabdij uit Gent. Het was toen al een dubbelmolen die graan maalde en olie sloeg.

Tijdens de restauratiecampagne legde bouwhistorisch en archeologisch onderzoek de fundamenten bloot van het gebouw waar vroeger de oliemolen in ondergebracht was en waar een tijdje ook een vol- en snuifmolen moeten gefunctioneerd hebben. In het laatste kwart van de negentiende eeuw werd het olie slaan stopgezet en bleef enkel de huidige graanmolen in gebruik tot omstreeks 1962.

Zwalm molen of Molen Ten Berge

Technisch

De Zwalm molen is een ambachtelijke watermolen met een reusachtig bovenslagrad van 1,80m breed en 2,90m diameter. Het water van de Zwalmbeek wordt over het rad heen geleid en brengt dit zo door zijn stuwning en zijn gewicht in beweging om de graanmolen aan te drijven. De molen heeft kenmerken die typisch zijn voor de streek zoals de gemetste, vierkante asput en is uitgerust met maar liefst vier steenkoppels. In het aanleunende gebouw werkt een cilindermolen, Midget Maxima Roller Mill 184 Morristown USA, aangedreven door een gerestaureerde ABC-dieselmotor die vermoedelijk in 1930 werd geplaatst. Om de duurzame toekomst van dit enig stukje erfgoed te verzekeren, werd de molen uitgerust met een kleine waterkrachtcentrale om 'groene elektriciteit' op te wekken.

vu: Jozef Dauwe, gedeputeerde provinciebestuur Oost-Vlaanderen, Gouvernemensstraat 1, 9000 Gent

Zwalm molen of Molen Ten Berge

Praktisch

Zwalm molen of Molen Ten Berge

Rekegemstraat 29, 9630 Munkzwalm

Elke derde donderdag van de maand kan u de molenaar aan het werk zien in de Zwalm molen.

Er is een restaurant/brasserie in het molenhuis aan de overkant van de straat.

Info, bezoekaanvragen, rondleidingen

Mola – Provinciaal Molencentrum

Kasteel Puyenbrug

Puyenbrug 5, 9185 Wachtebeke

09 342 42 40

mola@oost-vlaanderen.be

www.oost-vlaanderen.be/mola

